

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **M. B.** ,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 17 kwietnia 2025 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka i SSN Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 252/24,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

wyłączyć SSN Antoniego Bojańczyka i SSN Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 252/24.

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynęła sprawa z kasacji obrońcy skazanego M. B. , która została zarejestrowana pod sygn. akt II KK 252/24. W kasacji podniesiono m.in. zarzut nienależytej obsady Sądu II instancji, albowiem w jego składzie zasiadała Sędzia powołana do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca KRS).

Do rozpoznania tej sprawy został wyznaczony SSN Adam Roch. Obrońca skazanego złożył wniosek o wyłączenie tego Sędziego od udziału w rozpoznaniu sprawy. Sprawa z tego wniosku została przydzielona do rozpoznania SSN Małgorzacie Bednarek. W konsekwencji, obrońca skazanego złożył wniosek o wyłączenie SSN Małgorzaty Bednarek od udziału w rozpoznaniu sprawy z wniosku

o wyłączenie SSN Adama Rocha od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej o sygn. akt II KK 252/24.

Postanowieniem z dnia 14 listopada 2024 r., II KK 252/24, Sąd Najwyższy wyłączył SSN Małgorzatę Bednarek od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSN Adama Rocha. Następnie, po zmianie składu orzekającego zaistniałej na skutek wyłączenia SSN Małgorzaty Bednarek, który to skład już nie był kwestionowany przez strony, Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 27 listopada 2024 r., II KK 252/24, wyłączył SSN Adama Rocha od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 252/24.

Następnie sprawa z kasacji obrońcy została przydzielona do rozpoznania SSN Małgorzacie Bednarek. Na skutek wniosku obrońcy, postanowieniem z dnia 29 stycznia 2025 r., II KK 252/24, Sąd Najwyższy wyłączył SSN Małgorzatę Bednarek od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 252/24.

Kolejno, sprawa M. B. została przydzielona do rozpoznania SSN Stanisławowi Stankiewiczowi. Zarządzeniem z dnia 6 marca 2025 r. wyznaczono do jej rozpoznania następujący skład orzekający: SSN Dariusz Kala (przewodniczący), SSN Antoni Bojańczyk, SSN Stanisław Stankiewicz (sprawozdawca) oraz wyznaczono termin rozprawy kasacyjnej na dzień 24 kwietnia 2025 r., godz. 11:20, s. C.

Pismem z dnia 31 marca 2025 r. obrońca skazanego złożyła wniosek o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka i SSN Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 252/24. W uzasadnieniu wniosku podniosła dwie okoliczności. Po pierwsze, powołanie obu ww. Sędziów Sądu Najwyższego na ten urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej KRS, z powołaniem się na stosowne orzecznictwo Sądu Najwyższego i trybunałów międzynarodowych. W tej części argumentacja wniosku sprowadzała się do wskazania, że wyłączenie sędziego jest uzasadnione koniecznością zapewnienia skazanemu prawa do sądu, do rzetelnego procesu oraz stanowi przeciwdziałanie wystąpieniu w sprawie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Po drugie, obrońca powołała się również na konieczność poszanowania zasady *nemo iudex in causa sua*. W zarzucie kasacji wskazano bowiem, że wyrok Sądu odwoławczego dotknięty jest uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na udział w jego wydaniu Sędziego powołanego na wniosek Krajowej Rady

Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy nowelizującej KRS, a Sędziowie, których dotyczy ten wniosek o wyłączenie, zostali powołani do pełnienia urzędu sędziego w takiej samej, wadliwej procedurze co sędzia, którego dotyczy wskazanie na uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się zasadny i doprowadził do wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego Antoniego Bojańczyka i sędziego Sądu Najwyższego Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 252/24.

Wniosek należało uwzględnić przede wszystkim z uwagi na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu, ustanowionego ustawą. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy o SN, pozostaje związany uchwałą połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Cytowana uchwała ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z uchwały trzech Izb stanu rzeczy nie zmieniło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in.: w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23; czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, a Sąd Najwyższy orzekający w tej sprawie je podziela.

Stanowisko zawarte w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), jest ono także aprobowane w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z

dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; z dnia 14 stycznia 2025 r., III KK 436/24; z dnia 15 stycznia 2025 r., I KO 127/24; z dnia 17 stycznia 2025 r., IV KK 458/24; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23; z dnia 18 grudnia 2024 r., II KO 84/24; z dnia 16 stycznia 2025 r., II KK 322/24).

Ponadto, zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „ETPCz”) z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: „EKPC”, „Konwencja”), udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie był niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19, wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20 oraz wyroku pilotażowym ETPCz z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21).

Wyluczając SSN Antoniego Bojańczyka i SSN Stanisława Stankiewicza od orzekania w tej sprawie Sąd Najwyższy miał na względzie także najnowsze orzecznictwo ETPCz, w którym aprobowane są kolejne ugody zawierane ze skarżącymi wskazującymi na naruszenie ich prawa do sądu ustanowionego ustawą na skutek wydawania orzeczeń przez Sąd Najwyższy z udziałem wadliwie powołanych sędziów. Trzeba odnotować, że w ramach zawartych ugód rząd zobowiązał się do wypłacenia skarżącym zadośćuczynień w kwocie po 10.000 euro (por. m.in. decyzje ETPCz z dnia 5 grudnia 2024 r.: *Cupał i inni przeciwko Polsce*, skarga nr 30049/22; *Zieliński przeciwko Polsce*, skarga nr 3423/22; *Łabudek przeciwko Polsce*, skarga numer 43727/21).

Wobec powyższego orzekanie w tej sprawie przez SSN Antoniego Bojańczyka i SSN Stanisława Stankiewicza prowadziłoby do rozpoznania sprawy przez sąd niespełniający standardów wskazanych w art. 6 ust. 1 EKPC i nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Niezależnie od tego ma rację obrońca także w tej kwestii, że bez uwzględnienia wniosku o wyłączenie sędziów doszłoby do naruszenia sedna zakazu *nemo iudex in causa sua*. Rozpoznanie kasacji w tej sprawie przez Sąd Najwyższy z udziałem SSN Antoniego Bojańczyka i SSN Stanisława Stankiewicza mogłoby wzbudzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności tych Sędziów u postronnego obserwatora, skoro ww. Sędziowie mieliby oceniać zaistnienie w tej sprawie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., którego podstawy odnoszą się do nich w takim samym stopniu, jak do Sędziego, którego bezpośrednio dotyczy zarzut kasacji wskazujący na bezwzględną przyczynę odwoławczą.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[a.ł.]